

[Pradžia](#) > ... > [Šeimos Teisė Ir Paveldėjimas](#) > [Vaikai iš Ukrainos. Teisminis Bendradarbiavimas Civilinėse Bylose](#)
> Tėvų pareigos

Tėvų pareigos

Šias informacijos suvestines parengė Europos teisminis tinklas civilinėse ir komercinėse bylose.

Tarpvalstybinėse bylose dėl tėvų pareigų (pavyzdžiui, susijusių su globos ir bendravimo teisėmis, globa, vaiko įkurdinimu globos įstaigoje arba globėjų šeimoje) ES jurisdikcijos taisyklės nustatytos [Reglamente „Briuselis IIb“](#), o tėvų pareigų byloms taikytina teisė reglamentuojama [1996 m. Hagos konvencija dėl vaikų apsaugos](#). Konvencija taip pat taikoma situacijose, susijusiose su ES nepriklausančiomis valstybėmis, kurios yra šios konvencijos susitariančiosios valstybės (pvz., Ukraina).

Jurisdikcija

Su tėvų pareigomis susijusių bylų atžvilgiu [Reglamento „Briuselis IIa“](#) [1] 8 straipsnyje ir [Reglamento „Briuselis IIb“](#) 7 straipsnyje nustatyta, kad teismai [2] valstybėje narėje [3] turi jurisdikciją bylose, susijusiose su tėvų pareigomis vaikui, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta tuo metu, kai byla patenka jų žinion, yra toje valstybėje narėje. Tačiau Ukrainos teismai išlaiko jurisdikciją, jei iki perkėlimo vaikas nuolat gyveno Ukrainoje. Paprastai nuolatinės gyvenamosios vietos pakeitimui reikėtų šiek tiek laiko ir teismas turi įsitikinti, kad įvykdyti tam tikri reikalavimai [4]. Todėl į ES atvykstantis vaikas iš Ukrainos tam tikrą laiką tikriausiai neturės nuolatinės gyvenamosios vietos ES, todėl Reglamento „Briuselis IIa“ 8 straipsnis ir Reglamento „Briuselis IIb“ 7 straipsnis daugeliu atvejų negali būti taikomi.

Reglamento „Briuselis IIa“ 13 straipsnio 2 dalyje ir Reglamento „Briuselis IIb“ 11 straipsnio 2 dalyje numatyta jurisdikcija, grindžiama vaiko buvimu tais atvejais, kai tai susiję su pabėgėlių vaikais arba tarptautiniu mastu dėl neramumų jų šalyje perkeltais vaikais. Tačiau [1996 m. Hagos konvencijos dėl vaikų apsaugos](#) 52 straipsnio 2 dalyje (turi būti aiškinama kartu su Reglamento „Briuselis IIb“ 25 konstatuojamąja dalimi) paaiškinama, kad ši jurisdikcijos taisyklė turėtų būti taikoma tik vaikams, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta iki perkėlimo buvo valstybėje narėje. Jeigu vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta iki perkėlimo buvo trečiojoje valstybėje, pavyzdžiui, Ukrainoje, turėtų būti taikoma 1996 m. Hagos konvencijos jurisdikcijos taisyklė dėl vaikų pabėgėlių ir tarptautiniu mastu perkeltų vaikų. Ukraina ir visos ES valstybės narės yra 1996 m. Hagos konvencijos Susitariančiosios Šalys ([HCCH \[#34 – padėties lentelė\]](#)).

1996 m. Hagos konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „[v]aikams pabėgėliams ir vaikams, kurie dėl jų valstybėje vykstančių neramumų yra tarptautiniu mastu perkeliama, Susitariančiosios Valstybės, kurios teritorijoje tokie vaikai yra dėl jų perkėlimo, institucijos turi jurisdikciją, nurodytą 5 straipsnio 1 dalyje“.

Daugiau informacijos apie 1996 m. Hagos konvencijos dėl vaikų apsaugos taikymą nelydimiems ir nuo tėvų atskirtiems vaikams pateikiama [čia](#) ir [čia](#).

1996 m. Hagos konvencijos 8 ir 9 straipsniuose, taip pat Reglamento „Briuselis IIa“ 15 straipsnyje ir Reglamento „Briuselis IIb“ 12 ir 13 straipsniuose nustatyta, kad jurisdikcija gali būti perduota teismui, geriau tinkančiam nagrinėti bylą. Dabartinėmis aplinkybėmis tai galėtų būti susiję su vaiko iš Ukrainos (pavyzdžiui, kuris nelydimas atvyksta į ES) apsauga, jei kompetentinga institucija sužino, kad tas vaikas turi šeimos narių kitoje valstybėje narėje. Tokiu atveju pirmoji valstybė narė gali prašyti perduoti jurisdikciją, jei vaikas turi konkretų ryšį su antrąją valstybę narę ir jei perdavimas atitiktų vaiko interesus.

Siekiant geriau suprasti, kaip taikyti Reglamentą „Briuselis IIa“ arba Reglamentą „Briuselis IIb“, naudingos

priemonės yra [čia](#) pateikti praktiniai vadovai.

Taikytina teisė ir pripažinimas

Karinės agresijos atveju [1996 m. Hagos konvencija dėl vaikų apsaugos](#) yra svarbi priemonė, susijusi su vaikų apsauga, įskaitant nelydimų, atskirtų migrantų ir prieglobsčio prašančių vaikų atvejus. Ukraina ir visos ES valstybės narės yra 1996 m. Hagos konvencijos dėl vaikų apsaugos Susitariančiosios Šalys ([HCCH |#34 – padėties lentelė](#)).

Pažymėtina, kad 1996 m. Hagos konvencijos 16 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad klausimą, kas pagal įstatymą turi tėvų pareigas vaiko atžvilgiu, reglamentuoja vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos teisė, t. y. vaikų, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra Ukrainoje, atveju – Ukrainos teisės aktai. Tas pats pasakytina apie tėvų pareigų nustatymą susitarimu arba vienašališku aktu (1996 m. Hagos konvencijos 16 straipsnio 2 dalis). Be to, tėvų pareigos, egzistuojančios pagal nuolatinės gyvenamosios valstybės teisę, išlieka tuo atveju, kai vaikas pakeičia savo nuolatinę gyvenamąją vietą į kitą valstybę (1996 m. Hagos konvencijos 16 straipsnio 3 dalis). Tėvų pareigų vykdymą taip pat reglamentuoja vaiko nuolatinės gyvenamosios valstybės teisė (1996 m. Hagos konvencijos 17 straipsnis).

Be to, 1996 m. Hagos konvencijos 23 straipsnyje numatyta, kad visos priemonės, kurias taiko viena Susitariančioji Valstybė, oficialiai pripažįstamos pagal teisę kitoje Susitariančioje Valstybėje. Atitinkamai, į Konvencijos taikymo sritį patenkanti Ukrainos priemonė bus automatiškai pripažįstama kitose Susitariančiose Valstybėse nereikalaujant oficialaus pripažinimo. Todėl Ukrainos priemonės toliau galioja Europos Sąjungoje.

Kaip išsamiau paaiškinta 1996 m. Hagos konvencijos 18 straipsnyje, tėvų pareigos, nurodytos 1996 m. Hagos konvencijos 16 straipsnyje, gali būti panaikintos arba jų vykdymo sąlygos pakeistos priemonėmis, kurios yra taikomos pagal šią Konvenciją.

1996 m. Hagos konvencijos 15 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „[v]ykdydamos savo jurisdikciją pagal II skyriaus nuostatas, Susitariančiųjų Valstybių institucijos taiko savo teisę“, todėl tai reiškia, kad tokiais atvejais Susitariančiosios Valstybės taiko savo nacionalinę teisę.

Daugiau informacijos apie 1996 m. Hagos konvencijos dėl vaikų apsaugos taikymą nelydimiems ir nuo tėvų atskirtiems vaikams pateikiama [čia](#) ir [čia](#).

Centrinių institucijų bendradarbiavimas

Informuojame, kad Ukrainos centrinės institucijos, paskirtos pagal [1996 m. Hagos konvenciją dėl vaikų apsaugos](#), veikimas yra paveiktas ir dėl dabartinių krizių gali būti apribotas.

Atvejais, susijusiais su valstybių narių centrinių institucijų bendradarbiavimu (pavyzdžiui, į vieną valstybę narę perkeltas vaikas turi brolių ir seserų kitoje valstybėje narėje), galėtų būti taikomi [Reglamento „Briuselis IIa“](#) 55 ir 56 straipsniai arba [Reglamento „Briuselis IIb“](#) 80 ir 82 straipsniai.

Kalbant apie globą šeimoje, taip pat galėtų būti naudinga valstybių narių Europos e. teisingumo portale paskelbta informacija apie tai, kaip vykdoma tarpvalstybinio įkurdinimo procedūra, įskaitant globėjų šeimose; ją galima rasti [čia](#).

Siekiant geriau suprasti, kaip taikyti Reglamento „Briuselis IIa“ arba Reglamento „Briuselis IIb“, naudingos priemonės – [čia](#) pateikti praktiniai vadovai.

Centrinių institucijų kontaktiniai duomenys pateikiami toliau:

- [Reglamentas „Briuselis IIb“](#)
- [Reglamentas „Briuselis IIa“](#)
- [1996 m. Hagos konvencija dėl vaikų apsaugos](#)

Kaip gali padėti Europos teisminis tinklas civilinėse ir komercinėse bylose (civilinių bylų ETT)?

Civilinių bylų ETT teikia paramą įgyvendinant ES civilinės teisenos priemones kasdienėje teisinėje praktikoje. Jei jums kyla konkreti problema tarpvalstybinėje byloje, be centrinės institucijos, savo valstybėje narėje galite kreiptis į ETT kontaktinį centrą. Jūsų kontaktinis centras gali, pavyzdžiui, pateikti užklausą dėl dabartinės prašymo būsenos, padėti susisiekti dviem teismams arba rasti kitos ES valstybės narės kompetentingos institucijos kontaktinius duomenis.

[Daugiau informacijos apie ETT ir kaip jis gali padėti.](#)

[Kur rasti savo nacionalinį kontaktinį centrą?](#)

Naudingos nuorodos

- Informacija apie Ukrainos teisę
 - [Informacija apie Ukrainos teisę, susijusią su vaikų apsauga nelydimais nepilnamečiais \(263.53 KB - PDF\)](#) [LT](#)
 - [Klausimai ir atsakymai apie Ukrainos šeimos teisę \(298.49 KB - PDF\)](#) [LT](#)
 - [Vaikų grąžinimo į Ukrainą įstaigose \(įrenginiuose\) procedūra \(118.67 KB - PDF\)](#) [EN](#)
 - [Internetinė daugiakalbė forma Ukrainos vaikams, keliaujantiems į Europos Sąjungą ir joje gyvenantiems](#). Naudodamiesi šia forma į Europos Sąjungą keliaujančio vaiko tėvai iš Ukrainos arba jo teisiniai atstovai gali pareikšti, kas yra atsakingas už keliavimą su vaiku ir (arba) vykdo tėvų pareigą vaiko atžvilgiu.
- Centrinės institucijos:
 - [Reglamentas „Briuselis IIa“](#)
 - [Reglamentas „Briuselis IIb“](#)
 - [1996 m. Hagos konvencija dėl vaikų apsaugos](#)
- Europos Tarybos konsultacinė grupė dėl Ukrainos vaikų
 - [Tarptautinių procedūrų ir bendradarbiavimo kompendiumas \(4.07 MB - PDF\)](#) [EN](#)
 - [Informacinis pranešimas dėl priėmimo karo Ukrainoje metu \(3.76 MB - PDF\)](#) [EN](#)
 - [Konteksto apžvalga. Reagavimas į įvaikinimo iniciatyvas susidarius nepaprastajai padėčiai \(3.63 MB - PDF\)](#) [EN](#)
- [Hagos konferencijos informacinis pranešimas dėl vaikų, kurie dėl ginkluoto konflikto Ukrainoje neteko savo šeimos aplinkos](#)
- [Vaikų apsaugai skirtas skyrius Hagos konferencijos interneto svetainėje](#)
- [1996 m. Hagos konvencijos dėl vaikų apsaugos taikymas nelydimiems ir atskirtiems vaikams](#)
- [1996 m. Hagos konvencijos dėl vaikų apsaugos aiškinamoji ataskaita](#)
- [1996 m. Hagos vaikų apsaugos konvencijos taikymo praktinis vadovas](#)
- ETT leidinius (įskaitant Reglamento „Briuselis IIa“ ir Reglamento „Briuselis IIb“ taikymo praktinius vadovus) galima rasti [čia](#).
- [Praktinė priemonė globėjams.Laikinoji iš Ukrainos bėgančių nelydimų vaikų apsauga](#)

[1] Nuo 2022 m. rugpjūčio 1 d. Reglamentas „Briuselis IIa“ pakeičiamas Reglamentu „Briuselis IIb“, tačiau Reglamentas „Briuselis IIa“ toliau taikomas tais atvejais, kai procesas inicijuotas iki 2022 m. rugpjūčio 1 d.

[2] Pagal Reglamento „Briuselis IIa“ 2 straipsnio 1 dalį ir Reglamento „Briuselis IIb“ 2 straipsnio 2 dalies 1 punktą sąvoka „teismas“ apima visas valstybių narių institucijas, turinčias jurisdikciją bylose, patenkančiose į šių dviejų reglamentų taikymo sritį.

[3] Šie du reglamentai netaikomi Danijai, kuri taiko panašias jurisdikcijos taisykles, kaip nustatyta 1996 m. Hagos konvencijoje dėl vaikų apsaugos.

[4] Dėl sąvokos „nuolatinė gyvenamoji vieta“ aiškinimo žr., pvz., Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimus bylose [C-523/07](#), [C-497/10 PPU](#), [C-376/14 PPU](#), [C-111/17 PPU](#), [C-512/17](#) and [C-393/18 PPU](#). Daugiau informacijos taip pat pateikiama [Reglamento „Briuselis IIb“ taikymo praktiniame vadove](#).

Šį puslapį tvarko Europos Komisija. Šiame tinklalapyje pateikta informacija nebūtinai atitinka Europos Komisijos oficialią poziciją. Europos Komisija neprisima atsakomybės ar įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą informaciją arba duomenis. Informacija apie ES tinklalapių autorių teises pateikiama teisiniame pranešime.